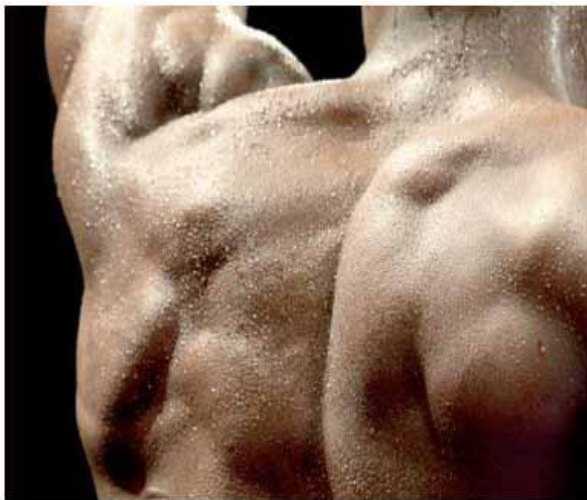

Stressztörések megelőzése és kezelésének támogatása dietoterápia segítségével

Tihanyi András

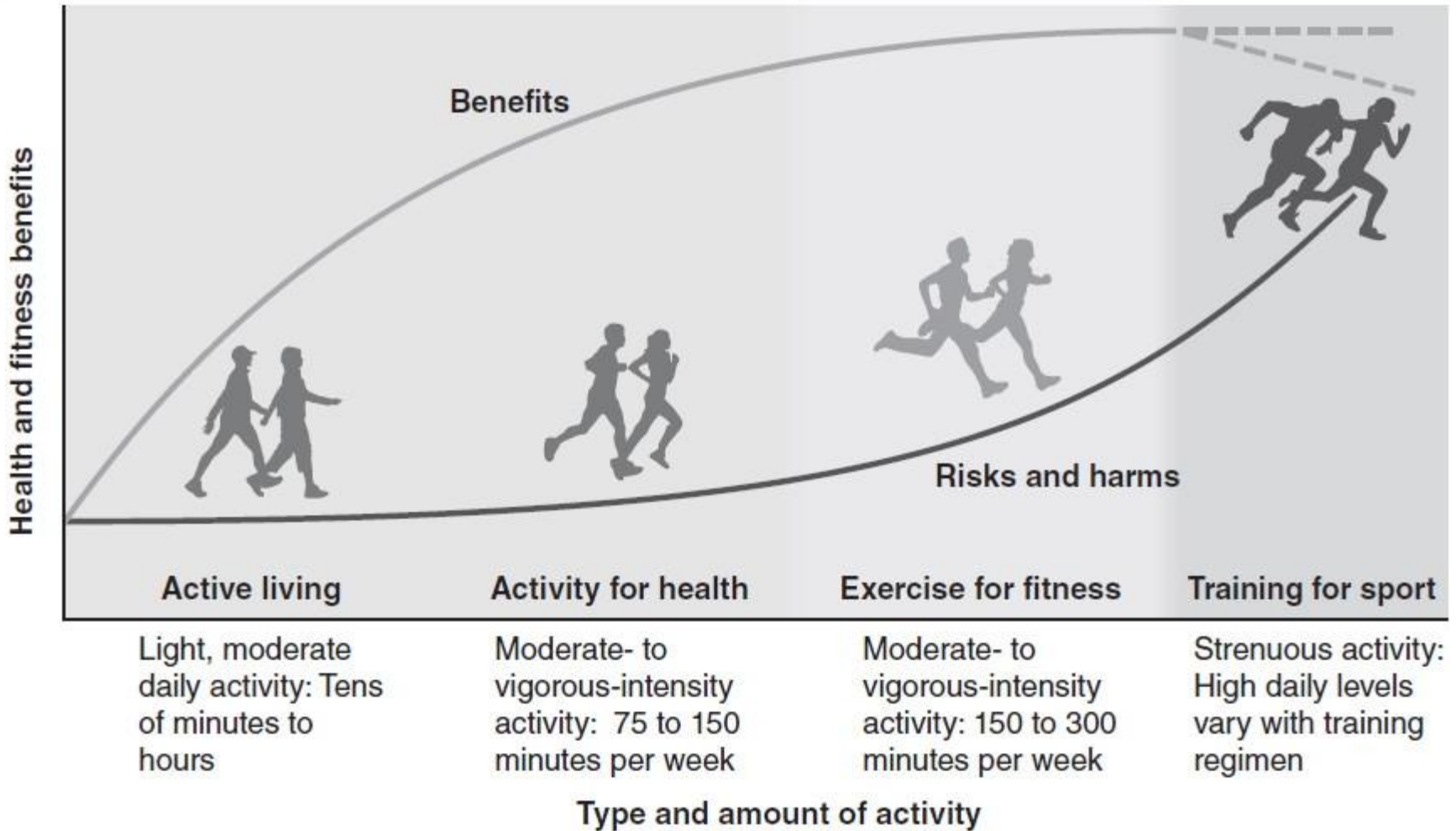
Krea-Fitt Sporttáplálkozási Team – SPORTORVOS.hu PORTÁL

Manteo Mitchell, London 4x400-as váltó

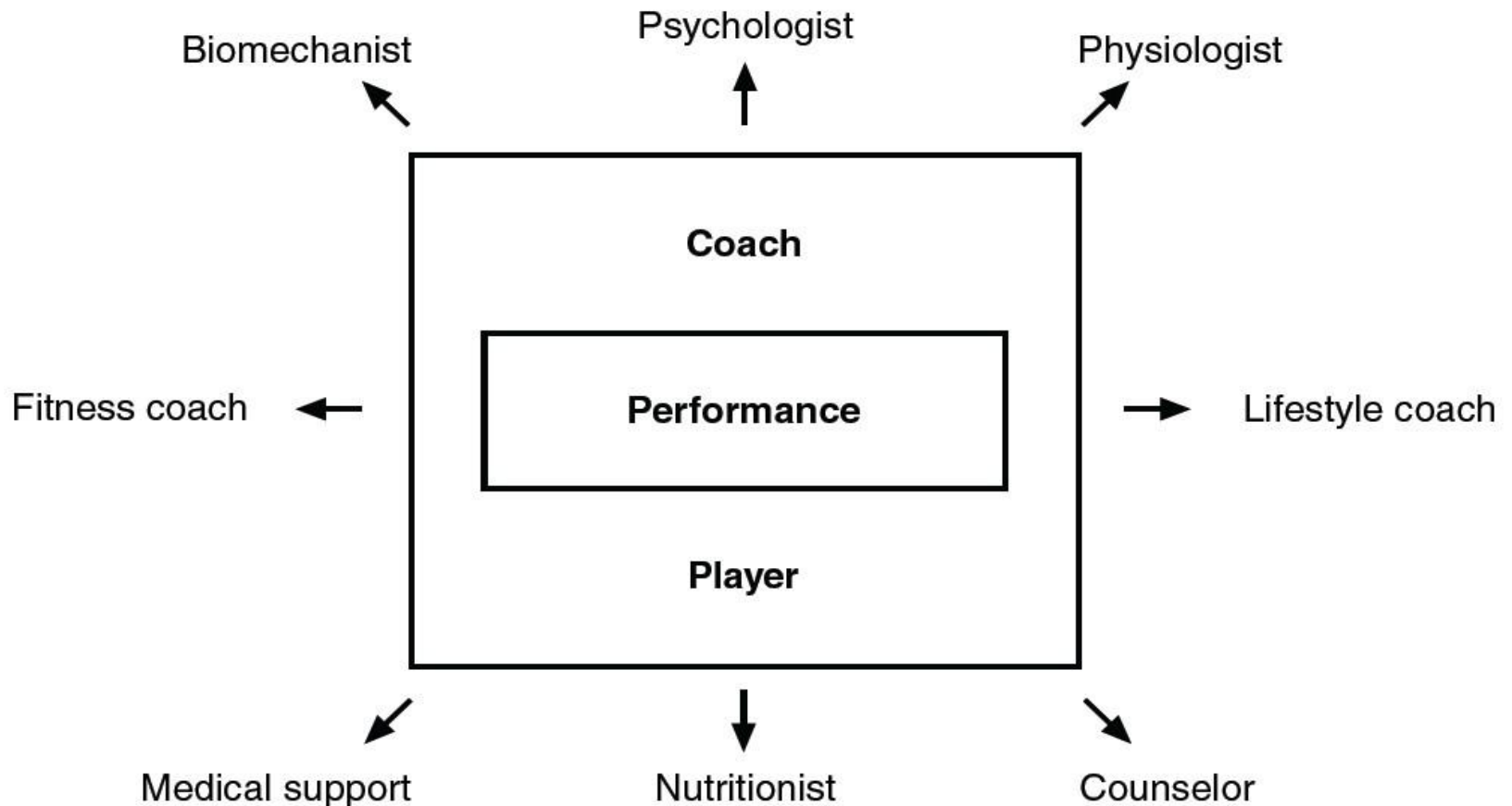
Élsport Egészség? Rizikó?

**Él sportolókkal kizárólag a támogató team
szakképzett tagjai foglalkozhatnak,
a kompetenciahatárok betartása mellett!**

Az élsportolót támogató team felépítése

Sportolók táplálkozásának megtervezése

Ki igen?

- **Dietetikus, aki a sporttáplálkozásban jártas**

Ki nem?

- **Táplálkozási szakértő (dietetikus végzettség nélkül)**
- **Élelmiszermérnök**
- **Személyi edző, edző**
- **Vegyészmérnök**
- **Orvos (fogorvos, aneszteziológus, nőgyógyász ...)**
- **....**

Élsportholók gyakori egészségügyi problémái

- **Asthma bronchiale, exercise-induced asthma (EIA), illetve exercise-induced bronchoconstriction (EIB) (Exercise Induced Allergy – anafilaxiás sokk!)**
- **Coeliakia - cöliákia (régén lisztérzékenység)**
- **Stressztörések**
- **Atlétatriász, menstruációs zavarok (küzdősportholó és tornász lányok!)**

A dietetikus végzettségű egészségügyi szakember ezeket a problémákat dietoterápiával kezeli.

Sportolók táplálkozásának megtervezése

Kinek?

- Sportág és pozíció
- Milyen terhelés? – terhelés-specifikus szükségletek
- „Sportanamnézis” felvétel
- terhelések mennyisége, minősége, ideje és időtartama, regenerációs idők
- Testösszetétel analízis – objektív információ a sportoló izom és zsírarányáról, tápanyag és vitamin ellátottságáról
- Személyes táplálkozási anamnézis felvétel – minimum 1,5-2 óra!
- **Laboratóriumi vizsgálatok – vér, vizelet (D-vitamin marker!)
Rutinszerűen méretjük a sportolóknál, magánlaborban**

Sportolók táplálkozásának megtervezése

Mit? Mikor?

- **személyre szabott étrend – ami egyiknek jó, a másiknak árt!**
- kornak, nemnek, egészségi-, tápláltsági állapotnak, életmódnak, sportági terhelésnek megfelelő összetételű és gyakoriságú étrend és étkezések,
- az ismert, ám nem kiaknázott közvetlen és közvetett teljesítményfokozó módszerek alkalmazása
- folyadékpótlás
- az teljesítményrontó hatások mérséklése

- **Teljesítmény korlátozó, -rontó**
(ergolitikus)
- **Teljesítmény növelő**
(ergogén)

Sportolók táplálkozása

Teljesítmény korlátozó, -rontó (ergolitikus) sporttáplálkozás

- rosszul kivitelezett táplálkozás
  - reggeli étkezés kihagyása
  - egyhangú táplálkozás
  - alacsony mennyiségű zöldség és gyümölcs fogyasztás
- étrend-kiegészítők helytelen / túlzott használata (**D-vitamin túladagolás** – napi **10000 – 20000 NE** !)
- **D-vitamin és Ca elégtelen bevitele**
- élvezeti szerek (pl.: alkohol) túlzott fogyasztása

Teljesítmény növelő (ergogén) sporttáplálkozás

- **direkt teljesítményfokozás**
  - állóképesség növelése;
  - izomépítés elősegítése;
  - stb.
- **indirekt teljesítményfokozás**
  - mentális hatások
  - **csont- és izom integritás védelme**
  - immunfunkció, immuntáplálás
  - **szövet helyreállítás és gyógyulási folyamatok támogatása,**
  - **sportsérülések megelőzése**
  - stb.

Étrend-kiegészítők szerepe a teljesítményben

Credible ergogenic supplements

Can boost performance by approximately 1% to 3%

High-energy sports foods and drinks

When used to rehydrate and refuel before, during, and after prolonged workouts and events, can boost performance by approximately 5% to 10%

Vitamin T = Training

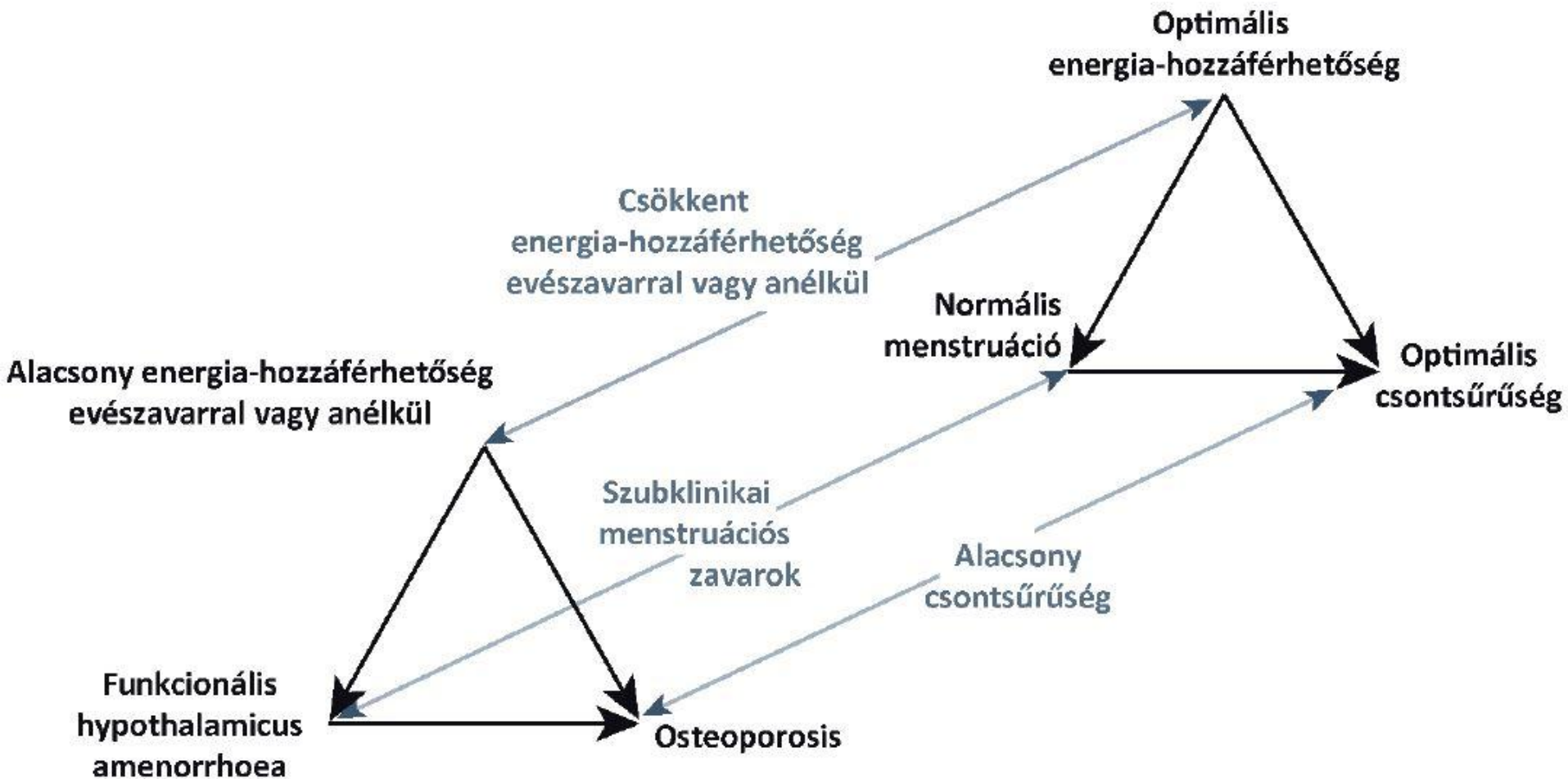
Includes physical and mental training in balance with adequate rest and recovery

Foundation of smart eating

Eating real food that supplies adequate calories and nutrients to fuel daily training needs and support normal growth and development

(ISBN: 0736079459)

Kockázatot növelheti az atlétatriász

Recovery of Bone Mineral Density

Recovery of Menstrual Status

Recovery of Energy Status

PROCESS: Days or Weeks

OUTCOMES:

↑ Energy status will stimulate anabolic hormones (IGF-1) and bone formation

↑ Energy status will reverse energy conservation adaptations

PROCESS: Months

OUTCOMES:

↑ Reproductive hormones

↑ Estrogen exerts an anti-resorptive effect on bone

PROCESS: Years

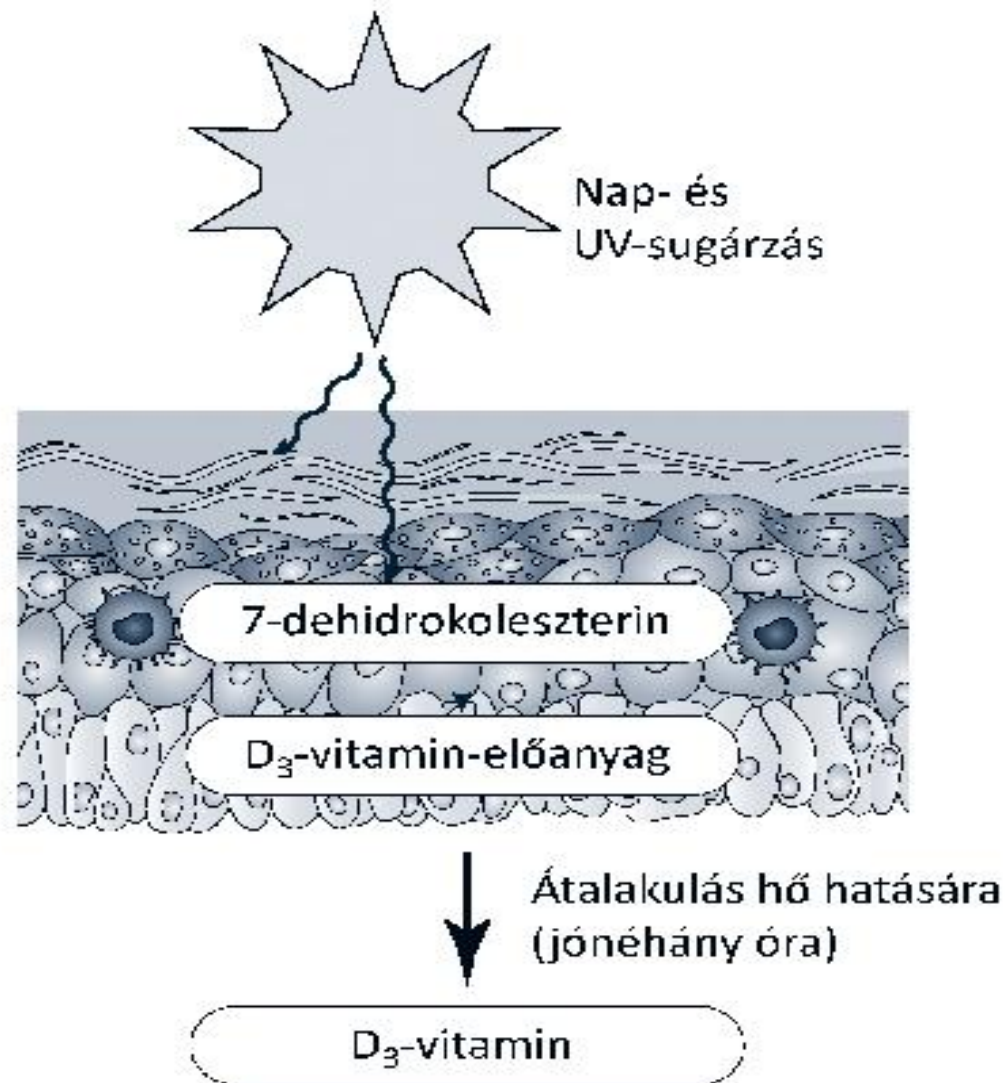
OUTCOMES:

↑ Estrogen continues to inhibit bone resorption

↑ Energy status will stimulate anabolic hormones (IGF-1) and bone formation

„atlétatriász” (-hoz hasonló állapot) férfiaknál

A D-vitamin szerepe a szervezetben

A D-vitamin egy zsírban oldódó vitamin, a név nem egyetlen vegyületet jelöl, hanem több molekulát

Két fő formája: D₃ - kolekalciferol, ~~D₂ - ergokalciferol~~.

D3 a bőrben is képződhet a nap ultraibolya-sugárzásának (290-315 nm) hatására 7-dehidrokoleszterinből.

Hormonnak és vitaminnak is tekintik, mivel a szervezet szintetizálni képes és számos életfunkcióban fontos szerepet játszik.

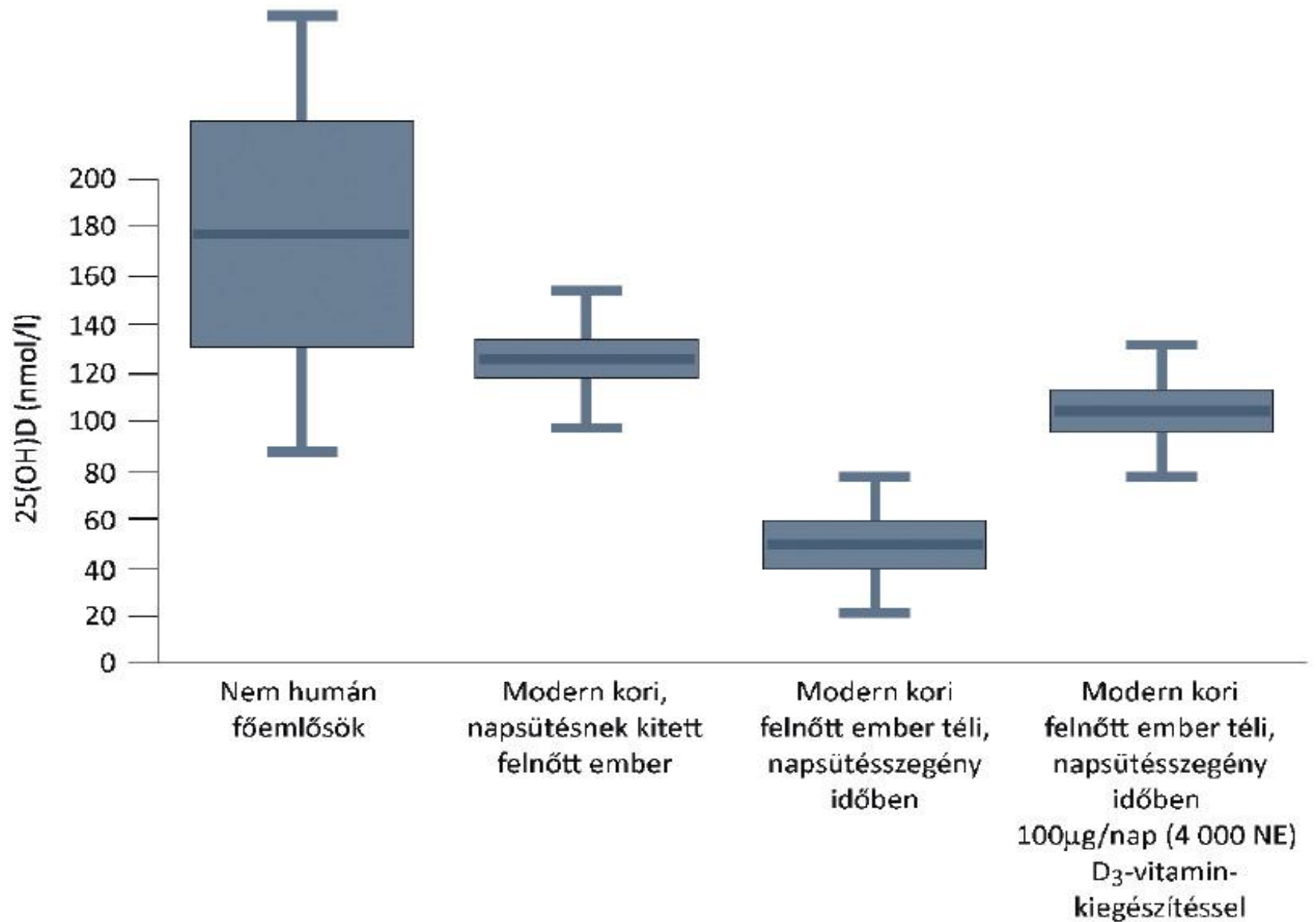

izomtömeg gyarapítása

reakcióidő javítása

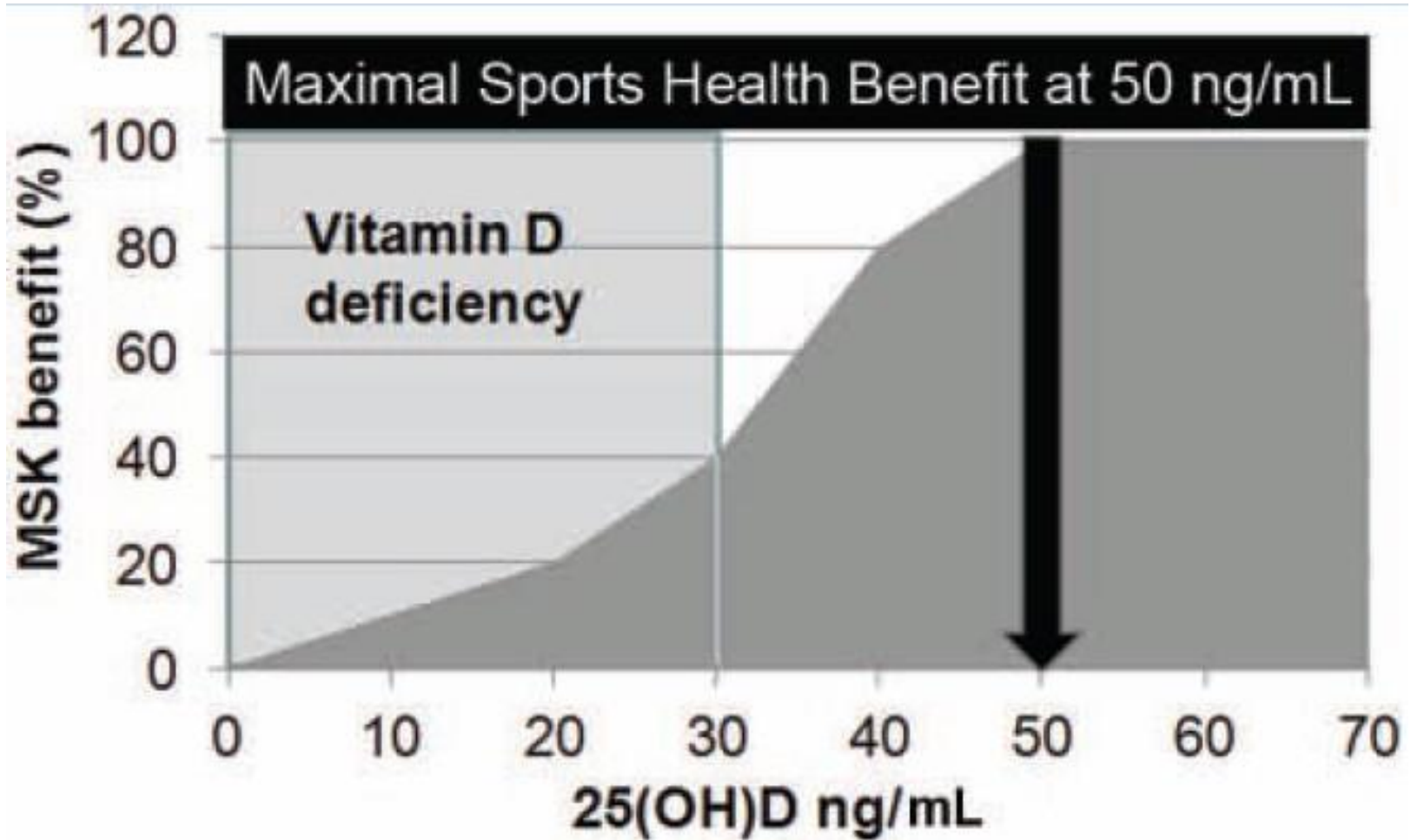
**törések kezelése, megelőzése, atlétatriász (csonttömegvesztés,
menstruációs zavarok)**

**„Új” funkciók: a korábban normálisnak tekintettnél magasabb szinteknél
kellően aktívak!**

17. ábra Vér 25(OH)D koncentrációjának összehasonlítása nem humán főemlősök és modern kori felnőtt embe-
reknél (forrás: Wieth R.: Why the optimal requirement for Vitamin D3 is probably much higher than what is officially
recommended for adults. *Journal of Steroid Biochemistry & Molecular Biology* 89–90 [2004] 575–579)

- a D-vitamin kifejezett hiányáról van szó, ha a 25-OH-D₃ plazmakoncentrációja kisebb, mint 12,5 nmol/l (5 ng/ml);
- mérsékelt a D-vitamin hiánya 12,5–25 nmol/l (5–10 ng/ml) között
- a D-vitamin szuboptimális szintjéről van szó 25–50 nmol/l (10–20 ng/ml) esetén;
- elfogadható a D-vitamin szintje, ha a 25-OH-D₃ plazmakoncentrációja nagyobb, mint 50 nmol/l (20 ng/ml)
- a D-vitamin feltételezett ideális szintje: 75–100 nmol/l-es (30–40 ng/ml) 25-OH-D₃-koncentráció
- a D-vitamin „feltételezett legjobb” szintjéről van szó 90–120 nmol/l (36–48 ng/ml) plazma-25-OH-D₃ esetén*

Musculoskeletal Benefits of Vitamin D – Different Concentrations Required

25(OH)D3 level	10 (ng/mL)	20 (ng/mL)	30 (ng/mL)	40 (ng/mL)	50 (ng/mL)
Rickets	↔ ✓ ↔				
Falls		↔ ✓ ↔	↔ ✓ ↔		
Stress fracture and fractures				↔ ✓ ↔	
Athletic performance enhancement¹⁴					↔ ✓ ↔

Ősztől tavaszig minden egészséges embernek szednie kell!

(szigorú orvosi, dietetikus kontroll mellett)

Feladatok sportorvosoknak, dietetikusoknak

- „Sportanamnézis” felvétel
- terhelések mennyisége, minősége,
ideje és időtartama, regenerációs idők kontrollálása
- Testösszetétel analízis
- Személyes táplálkozási anamnézis felvétel – minimum 1,5-2 óra!
Kizárólag dietetikus végezheti el!
- **Laboratóriumi vizsgálatok – vér (D-vitamin marker!)**
- **Menstruációs zavarok/fáradásos törések felismerése és étrendi
illetve gyógyszeres kezelése**

Köszönöm a figyelmet!

